

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гевлич Л. Л.

канд. екон. наук, доцент,

Гевлич І. Г.

канд. тех. наук, доцент,

*Донецький національний університет
імені Василя Стуса, Україна*

Анотація. В Україні наразі спостерігається криза галузі вищої освіти, пов'язана, зокрема, із невідповідністю рівня освіти у вітчизняних та кращих світових вишах. Тому дослідження сучасних освітніх тенденцій з точки зору їх застосування в Україні є важливим теоретичним та практичним завданням. У роботі досліджені такі освітні тенденції, як *lifelong learning*, дуальність, смарт-освіта, формування *soft skills* за допомогою *on-line*-курсів, визначені напрями подальших досліджень.

Ключові слова: *вища освіта, тенденції, lifelong learning, дуальність, смарт-освіта, soft skills, on-line-курси*

Gevlych L. L., PhD in Economic Sciences, docent

Gevlych I. G., PhD in Technical Sciences, docent

Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

MODERN TRENDS OF THE DOMESTIC HIGHER EDUCATION

Summary. Ukraine is currently experiencing a crisis in the field of higher education, which is related, in particular, to the inconsistency of the level of education in domestic and world higher education. Therefore, the study of modern educational trends in terms of their application in Ukraine is an important theoretical and practical task. The paper examined such trends in education as *lifelong learning*, duality, smart-education, formation of *soft skills* using *on-line*-training courses, defined areas for further research.

Key words: *higher education, trends, lifelong learning, duality, smart education, soft skills, on-line courses.*

В сучасному світі освіта забезпечує не тільки сталий розвиток економіки, а й стає питання виживання людства. В Україні наразі спостерігається криза у галузі вищої освіти, пов'язана із дією багатьох факторів, зокрема, викликана невідповідністю рівня освіти у вітчизняних та кращих світових вишах. Тому дослідження сучасних освітніх тенденцій з точки зору їх застосування в Україні є важливим теоретичним та практичним завданням.

Сучасні тенденції надшвидкої зміни бізнес-середовища, рівня технологій та навіть ментальності працівників викликають необхідність підготовки фахівців, здатних до повсякденного оновлення теоретичних знань та практичних навичок, до можливої та неодноразової зміни напрямку їх застосування та навіть фаху. Навчання протягом життя (*lifelong learning*) на сьогодні вже є не конкурентною перевагою, а необхідністю, пов'язаною із динамікою життя. Термін «*lifelong learning*» визначається в документах Європейської Комісії як «вся діяльність з навчання, здійснювана протягом життя, з метою вдосконалення знань, умінь і компетенцій як в інтересах особистісного, громадянського і соціального розвитку, а також/або для отримання роботи», а концепція *lifelong learning* передбачає можливість здобування людиною на протязі життя інформації, необхідної для підтримки

своєї активної життєдіяльності та самореалізації [1].

Навички такого навчання сьогодні формуються на рівні вищої освіти в рамках дуальності як механізму формування швидкого відгуку освітніх програм на виклики сучасного ринку праці при визначенні, зокрема, конкретних освітніх траєкторій слухачів. Сам термін «дуальна система» з'явився у німецькій педагогіці ХХ ст. як визначення узгодженої взаємодії освітньої та виробничої сфер з підготовки кваліфікованих кадрів певного профілю. Основним завданням упровадження дуальної форми навчання є подолання розриву між теорією і практикою, освітою і бізнесом та підвищення якості підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців. У вітчизняних реаліях дуальна освіта стає також засобом оптимізації державного фінансування галузі вищої освіти за рахунок спільнокшту з боку держави (громади) та інших стейкхолдерів, наприклад, потенційних чи реальних роботодавців [2].

В умовах сучасного розвитку технологій сталою освітньою тенденцією є смарт-освіта, концепція якої передбачає наявність значної кількості джерел, максимальну різноманітність мультимедіа, здатність швидко і просто налаштовуватися під рівень і потреби слухачів [3]. Дослідники смарт-освіти її основними принципами називають використання актуальної інформації навчальної програми щодо розв'язання навчальних задач; організацію самостійної пізнавальної, дослідницької, проектної діяльності студентів; реалізацію навчального процесу в розподіленому середовищі навчання; взаємодію студентів з професійним співтовариством; індивідуалізацію навчання; надання широких можливостей для всіх, хто бажає навчатися [4].

Найвлучнішою ілюстрацією смарт-освіти є on-line-курси чи їх платформи, наприклад, Prometheus – український громадський проект масових відкритих on-line-курсів, головною метою якого є безкоштовне надання доступу до курсів університетського рівня всім бажаючим незалежно від місця проживання, віку, статків та стану здоров'я [5]. Prometheus містить як вітчизняний освітній продукт, так і перекладені українською курси іноземних вишів чи освітян. Дослідження 12 курсів дало можливість ідентифікувати їх відмінності. Зокрема, вітчизняні курси не завжди адаптовані під саме on-line-слухача, тяжіють до більш статичної академічної манери викладання із відсутністю динамічного контенту, почасти тільки одним автором, мають порівняно довгі відео-лекції із масовими не завжди доречними прикладами з життя, жартами, неточними переказами історичних фактів. Можна сказати, що це ретрансльовані за допомогою сучасних мультимедіа університетські аудиторні лекції. Що стосується оцінки результатів навчання, використані тести також суттєво різняться: вітчизняні формулювання націлені на достеменно запам'ятовування, а не отримання загального сутнісного знання, а самі тести містять велику кількість складних питань.

Якщо акцентувати увагу саме на формуванні skills як умінь сучасного фахівця, «жорсткі» вимоги («hard skills») як професійні знання, вміння та навички, необхідні для успішної роботи за фахом, не завжди можуть бути сформовані у on-line-режимі, особливо, з урахуванням регламентації окремих

видів діяльності та відсутності жорсткої верифікації слухача on-line-тестів при проходженні тестування на отримання сертифікату. Але «м'які» вимоги («soft skills»), необхідні для саморозвитку, можливо сформувати саме у такому динамічному режимі смарт-освіти. В якості таких skills виокремлюють комплексне багаторівневе рішення проблем (Complex problem solving), критичне мислення (Critical thinking), креативність у широкому сенсі (Creativity), вміння управляти людьми (People management), взаємодію з людьми (Coordinating with others), емоційний інтелект (Emotional intelligence), формування власної думки та прийняття рішень (Judgment and decision-making), клієнтоорієнтованість (Service orientation), вміння вести переговори (Negotiation), гнучкість розуму (Cognitive flexibility) [6]. Якщо не навчитися, то оновити ці навички не тільки реально, а й потрібно за допомогою on-line-освіти.

Таким чином, в якості сучасних освітніх тенденцій можна виокремити lifelong learning, дуальність, смарт-освіту, формування soft skills за допомогою on-line-курсів.

Дослідження реалізації окремих тенденцій при викладанні дисциплін за освітніми програмами економічного профілю буде напрямом подальших досліджень.

Література

1. Commission of the European Communities. Brussels, 21.11. 2001. COM (2001) 678 final. Communication from the Commission «Making a European Area of Lifelong Learning a Reality». URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ>.
2. Гевлич Л. Л., Гевлич І. Г. Дуальна освіта при підготовці незалежного аудитора. *Перспективні шляхи розвитку науки та освіти: Матеріали XIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Дніпро, 31 січня 2019. Ч.3.* Дніпро: НОК, 2019. С. 25-29.
3. Тихомиров В. П. Мир на пути Smart Education: новые возможности для развития. *Открытое образование.* 2011. № 3. С. 22–28.
4. Гуревич Р., Кадемія М. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2016. № 4. С. 71–78.
5. Найкраща освіта для кожного. URL: <https://prometheus.org.ua>.
6. Робота майбутнього: 10 навичок, які будуть затребувані в 2020 році. URL : <https://ukr.media/science/280897/>.